



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Lachmanna, soudkyně Mgr. Michaely Macurové a soudce Mgr. Jana Ferfeckého ve věci

žalobkyně: **VOG, s. r. o.**, IČO: 60465026
sídlem Všechnomy 43, 251 63 Strančice
zastoupená advokátkou JUDr. Ivou Fialovou Ištvánkovou
sídlem Londýnská 674/55, 120 00 Praha 2

proti
žalované: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ústřední inspektorát**
sídlem Květná 504/15, 603 00 Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 2. 2024, č. j. SZPI/BP106-22/2023,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, inspektorát v Praze (dále jen „**správní orgán I. stupně**“), uznala žalobkyni rozhodnutím ze dne 21. 9. 2023, č. j. SZPI/BP106-16/2023, vinnou ze spáchání přestupku podle § 17 odst. 2 písm. c) zákona č. 110/1997 Sb., o

potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále jen „**zákon o potravinách**“), kterého se dopustila tím, že v období od 5. 4. 2022 do 7. 7. 2022 ve své provozovně porušila povinnost stanovenou v čl. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008, o potravinářských přídatných látkách (dále jen „**nařízení č. 1333/2008**“), když uváděla na trh potravinu TESCO Rozinky Sultana, á 200 g, DMT: 4/2023, šarže: L220953V9871, v celkovém množství: 9 296 ks, ve které byla zjištěna přítomnost minerálního oleje v množství 397 mg/kg ($\pm 25\%$), přičemž použití této přídatné látky není povoleno, neboť minerální olej není zahrnut v Seznamu potravinářských přídatných látek Společenství v příloze II nařízení č. 1333/2008, kde jsou uvedeny potravinářské přídatné látky schválené pro použití v potravinách a podmínky použití. Za uvedené jednání byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 100 000 Kč. Odvolání žalobkyně proti tomuto rozhodnutí žalovaná zamítla a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdila.

2. Rozhodnutí žalované napadla žalobkyně žalobou.

II. Žaloba

3. Žalobkyně namítá, že správní orgány byly povinny prokázat naplnění všech znaků skutkové podstaty přestupku, což se v projednávané věci nestalo. Tvrdí, že v řízení nebylo najisto prokázáno, že zjištěný minerální olej v rozinkách je potravinářskou přídatnou látkou ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1333/2008, a nikoliv kontaminantem. Pro zodpovězení této otázky neměly správní orgány dostatek relevantních podkladů. Z protokolu č. CH 5477/22 není zjištěné nic o technologických důvodech přidání minerálního oleje, ani o jeho kvalitě (technický, potravinářský atd.).
4. Žalobkyně namítá, že zjištěná přítomnost minerálního oleje v rozinkách spadá do kategorie kontaminantů, který se může do potraviny dostat různými cestami, např. prostřednictvím obalů, v procesním řetězci prostřednictvím mazacího tuku ze sklizňových strojů, kontaminovaných skladovacích nádob či insekticidů. Možným zdrojem kontaminace může být i slunečnicový olej, který byl dodavatelem žalobkyně použit proti slepování jednotlivých plodů sušených rozinek. Všechny tyto skutečnosti jsou ve vědeckých odborných studiích popisovány a u některých konkrétních potravin i zkoumány, kdy např. u olivových olejů byla provedena studie ohledně možné kontaminace těmito látkami od sběru až po uvedení na trh. Tato studie potvrdila, že k tomuto přenosu dochází a nelze jej vyloučit. Nejsou tak naplněny definiční znaky „potravinářské přídatné látky“ a nařízení č. 1333/2008 není na daný případ možné aplikovat.
5. Výše uvedenou argumentaci žalovaná odmítla s odkazem na jí vypočtené hodnoty minerálního oleje 6,4 % až 12,4 % vztaženo k celkovému množství přidaného oleje. Žalobkyně však tvrdí, že žalovaná neuvedla žádnou vědeckou studii či jakýkoliv podklad dosavadních výsledků vědeckého poznání, ze kterých by vyplývala jakákoliv právně závazná hodnota, která by určovala, do jaké hodnoty v procentech či jiných měrných jednotkách je možné přítomnost minerálního oleje v potravine hodnotit jako „kontaminant“ či kdy již jde o „potravinářskou přídatnou látku“ (aditivum). Ostatně ani definice potravinářské přídatné látky v nařízení č. 1333/2008 není odvislá od jakýchkoliv hodnot.
6. Stejně tak žalovaná ničím nepodložila svůj závěr, že v případě přítomnosti minerálního oleje v rozinkách jde o výskyt způsobený záměrným použitím, které plní technologickou funkci (brání slepování rozinek). Tuto funkci plní slunečnicový olej, který byl použit, není žádný

rozumný důvod k záměrnému přidávání minerálního oleje. Pokud chtěly správní orgány činit závěry o funkčním účelu minerálního oleje jakožto aditiva, měly tuto otázku posuzovat a prokazovat na podkladě znaleckých (vědeckých) zjištění a závěrů. To se však nestalo.

7. Žalovaná taktéž na základě domněnek odmítla možný přenos minerálního oleje do rozinek ze slunečnicového oleje. Byť připustila, že kontaminace by byla možná, s odkazem na hodnoty kontaminace slunečnicového oleje, které byly v minulosti u tohoto oleje zaznamenány v rozmezí 50 až 2000 mg/kg, ji v nynější věci vyloučila. Žalovaná ovšem ani v tomto případě neoznačila žádnou vědeckou studii, která by se zabývala výší dosahované kontaminace slunečnicového oleje minerálním olejem a vlivem na produkty, do nichž se slunečnicový olej přidává. Vypovídací hodnotu pro závěry žalované nemá ani její tvrzení, že neexistují žádné studie, že by rozinky byly takto masivně kontaminovány minerálním olejem. Není totiž zřejmé, zda vůbec nějaké takové studie byly prováděny. Neexistenci takové studie není možné brát jako důkaz, že vyšší míra zjištěného minerálního oleje by byla vyloučena.
8. Problematika minerálních olejů je naopak na úrovni Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (dále též jen „EFSA“) řešena a sledována, a to u mnoha potravin např. čokolády, rýže, olivového oleje, slunečnicového oleje, sladkostí apod., a to právě se zaměřením na možné cesty kontaminace, kdy ony studie právě dospívají k tomu, že ke kontaminaci dochází různými způsoby, význam všech možných kontaminačních cest však v současnosti není znám, neexistují žádné předpisy, které by stanovovaly maximální úroveň kontaminací minerálními oleji, natož hranice hodnot, kdy již tento má být považován za potravinářskou přídatnou látku (aditivum). Zdroje možné kontaminace pro migraci minerálních olejů do potravin jsou známy v celém řetězci od pěstování plodin (již v zemědělství), ošetřování, sklizeň až po obalový průmysl.
9. Dále žalobkyně uvádí, že minerální oleje jsou složeny z různých frakcí, a to MOSH, MOAH, POSH, PAO a MORE. Žalovaná ovšem neprovedla žádné důkazy pro určení jednotlivých frakcí, resp. protokol č. CH 5477/22 nic takového neobsahuje. K protokolu o zkoušce AR-22-HD-031492-03 pak žalobkyně namítá, že žalovaná nezkoumala, jaké metody a postupy (analýzy) byly v daném případě použity a zda ze strany laboratoře byly stanovené postupy dodrženy. Žalobkyni je zřejmé, že jde o akreditovanou laboratoř a lze předpokládat použití akreditované metody, ale správní orgány nemohou jenom z tohoto samotného předpokladu vycházet. Pokud žalovaná chtěla svůj stěžejní závěr o obsahu minerálního oleje v potravinářské kvalitě vystavět pouze na tomto podpůrném podkladě a žádným způsobem se nezabývala tím, zda byly dodrženy metody a postupy pro pořízení oněch laboratorních výsledků, je nutno na tyto výsledky pohlížet jako na pořízené v rozporu s právními předpisy.
10. Článek „Mineral Paraffins in Vegetable Oils and Refinery By-Products for Animal Feeds“, který si žalovaná opatřila jako podklad pro rozhodnutí, podporuje dle žalobkyně spíše její argumentaci, když např. uvádí možné kontaminace rostlinných olejů minerálními oleji v rozmezí (500-3500 mg/kg).
11. Podle žalobkyně tak nebyla nade vší rozumnou pochybnost prokázána naplnění znaků skutkové podstaty vytýkaného přestupku a bylo tak na místě aplikovat zásadu *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch žalobkyně).
12. Žalobkyně proto navrhuje zrušení rozhodnutí žalované.

III. Vyjádření žalované

13. Žalovaná s žalobou nesouhlasí a navrhuje její zamítnutí. Upozorňuje, že žalobní námitky se obsahově podobají těm, které žalobkyně uplatnila již v odvolání a na které v napadeném rozhodnutí žalovaná reagovala.
14. Žalovaná vysvětluje, že minerální olej je dle mezinárodní normy Codex Alimentarius potravinářskou přídatnou látkou, jejíž použití v rozinkách je povoleno s limitem až do 5000 mg/kg (viz <https://www.fao.org/gsfaonline/additives/details.html?id=292>), v Evropské unii tomu tak ovšem není. V EU lze používat jen takové potravinářské přídatné látky (a za takových podmínek), jaké jsou uvedeny v seznamu Společenství v příloze II nařízení č. 1333/2008. Minerální olej tam není uveden, ačkoliv před vznikem tohoto nařízení bylo přidávání minerálního oleje jako přídatné látky do rozinek povolenou praxí. Minerální oleje mohou sloužit ke zvýšení lesku, jako potahový materiál, odpěňovače, brání tomu, aby jednotlivé kusy potravin k sobě přilnuly, jsou schopny vázat vodu. Po vzniku citovaného nařízení jsou na seznam schválených přídatných látek pro použití do potravin řazeny pouze látky, u kterých posoudil jejich bezpečnost Evropský úřad pro bezpečnost potravin.
15. Dle žalované nelze minerální olej s ohledem na jeho množství v rozinkách považovat za „reziduum“ (tj. zbytek chemických látek, zpravidla pesticidů, které se v potravinách nacházejí ve stopovém, tj. zanedbatelném množství), ani za „kontaminaci“ použitého oleje a potažmo rozinek, ale za výskyt způsobený záměrným použitím. Neexistují žádné vědecké studie ani důkazy, že by právě rozinky byly takto masivně kontaminovány minerálním olejem. Skutečnost, že rozinky tímto způsobem běžně kontaminovány nejsou, je žalované známa i z její úřední činnosti. Žalovaná od roku 2006 analyzovala 16 vzorků rozinek, z nichž žádný neobsahoval minerální olej, resp. výsledek analýzy byl pod mezí stanovitelnosti, která je 25 mg/kg. Žalovaná proto shledává námitku kontaminace jako možné příčiny přítomnosti minerálního oleje v předmětné potravíně za účelovou a ničím nepodloženou.
16. Vzhledem k tomu, že zemí původu rozinek je Irán, nelze vyloučit záměrné přidání minerálního oleje do rozinek, neboť jak žalovaná výše vysvětlila, v některých zemích se pro ošetřování minerální olej legálně používá.
17. Ve vztahu k zastoupení jednotlivých frakcí minerálního oleje žalovaná uvádí, že na základě protokolu o zkoušce č. CH 5477/22 nebyl obsah MOAH stanoven, zjištěn byl pouze obsah uhlovodíků ve frakcích MOSH. Vzhledem k tomu, že minerální olej není definován přesným zastoupením jednotlivých složek, není důležité pro průkaz jeho přítomnosti podrobně analyzovat zastoupení jednotlivých frakcí, nýbrž je podstatné naplnění definice dle Codex Alimentarius anebo EFSA.
18. Ve vztahu k protokolu o zkoušce AR-22-HD-031492-03, kdy byla rozboru vzorku pro druhé odborné stanovisko zjištěna v potravíně přítomnost minerálního oleje v množství 272,7 mg/kg (tj. součet frakcí MOSH a MOAH) a naměřená hodnota pouze parametru MOSH byla 270 mg/kg, lze dle žalované učinit úvahu, že s ohledem na nízký obsah frakce MOAH se jednalo o minerální olej v potravinářské kvalitě. Obsah MOAH 2,7 mg/kg představuje 1 % z celkového množství minerálního oleje 272,7 mg/kg, a je tedy hluboko pod hodnotami, které uvádí EFSA pro surové nebo technické minerální oleje, kde obsah MOAH se typicky pohybuje mezi 15 % a 35 % (vztaženo k minerálnímu oleji). Za jedině racionální vysvětlení, jak se minerální olej do potravin (rozinek) dostal, proto žalovaná považuje cílený přírůstek ve formě přídatné látky. V případě, že by šlo o kontaminaci, dle žalované by se jednalo o technický minerální olej, nikoli o minerální olej v potravinářské čistotě.

19. Možnost kontaminace lze dle žalované vyloučit také s poukazem na hodnoty kontaminace slunečnicového oleje, které byly v minulosti u tohoto oleje zaznamenány, neboť v těchto případech se jednalo o koncentrace řádově nižší, a to na koncentračních hladinách desítek až stovek mg/kg oleje, tj. např. v intervalu 50 až 1000 mg/kg, tj. 0,005 % až 0,1 %. Ve srovnání s hodnotami 6,4 % až 12,4 % se tedy jednalo o koncentrace 64krát ($6,4/0,1$) až 2480krát ($12,4/0,005$) nižší než koncentrace zjištěné v předmětném vzorku.
20. Uvedené hodnoty kontaminace slunečnicového oleje dle žalované korespondují s hodnotami, které uvádí odborná literatura. Žalovaná připustila, že ve slunečnicovém oleji mohly být zjištěny hodnoty kontaminace i vyšší než 1000 mg/kg, i kdyby však kontaminace dosahovala zcela výjimečné hodnoty 3000 mg/kg, tj. 0,3 %, byla by dle žalovaného stále mnohonásobně nižší (21krát) než koncentrace minerálního oleje zjištěná v předmětném vzorku. I po zohlednění namítaných hodnot kontaminace dle žalované nadále platí závěr, že minerální olej byl v předmětném vzorku přítomen v takovém množství, že v kombinaci se slunečnicovým olejem plnil technologickou funkci a bránil ve slepování jednotlivých plodů sušených rozinek.
21. Žalovaná má za to, že zjistila stav věci, o němž nepanují důvodné pochybnosti, její rozhodnutí je zákonné a přezkoumatelné a ve věci se jednalo o použití nepovolené přídatné látky ve smyslu nařízení (ES) č. 1333/2008, nikoliv o kontaminaci.

IV. Replika žalobkyně

22. V replice k vyjádření žalované žalobkyně zpochybňuje vypovídací hodnotu 16 případů, kdy zkoumané vzorky rozinek neobsahovaly minerální olej ve zjištěném množství jako v nyní projednávaném případě. Takovou skutečnost nelze brát jako důkaz, že vyšší míra zjištěného minerálního oleje je vyloučena anebo, že by nebyla zjištěna při jiných případech.
23. Žalobkyně taktéž nesouhlasí s argumentací, že *minerální olej není definován přesným zastoupením jednotlivých složek, a tak nebylo důležité podrobně analyzovat zastoupení jednotlivých frakcí*, když žalovaná svůj závěr o záměrném použití minerálního oleje vystavěla na úvaze o nízkém obsahu frakce MOAH, ze které usoudila na potravinářskou kvalitu použitého oleje, aniž by ovšem uvedla přesné složení „minerálního oleje v potravinářské kvalitě“. Žalovaná rovněž neoznačila žádnou konkrétní studii, ze které by byly ověřitelné hodnoty MOAH pro surové a technické oleje na něž odkazuje ve svém vyjádření, kdy sama uvádí, že nepotravinářské minerální oleje mohou obsahovat až desítky procent MOAH. Jde tedy o možnost, nikoliv kategorický závěr, a přesto na této, nenezpochybnitelné možnosti, staví žalovaná svůj závěr. Žalovaná nemá sama odborné znalosti a pokud své závěry činí v odkazu na odborné znalosti, měla by řádně označit vědecké studie, ze kterých čerpá, neboť jen tak mohou být přezkoumatelné.
24. Ve zbytku žalobkyně odkazuje na argumentaci obsaženou v žalobě.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

25. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, a jedná se o žalobu přípustnou, splňující všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal na základě skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí a v mezích uplatněných žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že žaloba **není důvodná**.

26. Soud o žalobě rozhodl bez nařízení jednání, neboť pro to byly splněny podmínky § 51 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně i žalovaná s takovým postupem výslovně souhlasily a potřebu nařídit jednání neshledal ani sám soud, neboť účastníci řízení nenavrhovali provedení žádných důkazů a soud při posouzení věci vycházel pouze z obsahu správního spisu, kterým se dle ustálené judikatury nedokazuje.
27. Podle § 17 odst. 2 písm. c) zákona o potravinách *provozovatel potravinářského podniku se dále dopustí přestupku tím, že jiným jednáním, než je uvedeno v písmeni a), v písmeni b), v odstavci 1 písm. g) nebo z), v odstavci 4 nebo v odstavci 5, nesplní povinnost podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího požadavky na potraviny (...).*
28. Podle čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1333/2008 se pro účely tohoto nařízení rozumí „*potravinářskou přídatnou látkou*“ látka, která není obvykle určena ke spotřebě jakožto potravina a ani není obvykle používána jako charakteristická složka potraviny, ať má či nemá výživovou hodnotu, a jejíž záměrné přidání do potraviny z technologického důvodu při výrobě, zpracování, přípravě, úpravě, balení, dopravě nebo skladování má nebo pravděpodobně bude mít za následek, že se tato látka nebo její vedlejší produkty stanou přímo či nepřímo složkou této potraviny.
29. Podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1333/2008 *Potravinářské přídatné látky lze uvádět na trh jako takové jen v případě, že jsou zahrnuty na seznamu Společenství v příloze II, a v potravinách je lze používat jen za podmínek stanovených v uvedené příloze.*
30. Podle čl. 5 nařízení č. 1333/2008 *Nikdo nesmí uvést na trh potravinářskou přídatnou látku ani žádnou potravinu, v níž je taková látka přítomna, není-li použití dané potravinářské přídatné látky v souladu s tímto nařízením.*
31. Mezi žalobkyní a žalovanou není sporu o tom, že minerální olej se v rozinkách, jejichž výrobcem byla žalobkyně, nacházel, ani o tom, že dle nařízení č. 1333/2008 se jedná o potravinářskou přídatnou látku, jejíž použití není povoleno. Žalobkyně však tvrdí, že v projednávané věci nebyl minerální olej přidán do potraviny záměrně jako aditivum, ale že je na něj nutno pohlížet jako na kontaminant, na který se nařízení nevztahuje.
32. Již správní orgán prvního stupně na základě výpočtu vyplývajícího ze zjištěné hodnoty množství tuku v produktu (0,87 g/100 g) a tuku, který se v rozinkách vyskytuje přirozeně (0,25 - 0,55 g/100 g), konstatoval, že k rozinkám bylo přidáno 0,32 až 0,62 g tuku (slunečnicového oleje) na 100 g. Vzhledem k obsahu zjištěného minerálního oleje (397 mg/kg = 0,0397 g/100 g) tak obsah minerálního oleje činil v rozmezí 6,4 % (0,0397 z 0,62) až 12,4 % (0,0397 z 0,32), vztaženo k celkovému množství přidaného oleje.
33. Lze se ztotožnit se žalobkyní, že žádný právní předpis závazně nestanoví přesné hodnoty minerálního oleje v rozinkách (či jiných produktech), které by bylo možné považovat za kontaminaci produktu, ke které mohlo dojít v průběhu výrobního procesu, ani hodnoty, u kterých se musí jednat o záměrné přidání látky do produktu, tedy o použití minerálního oleje jakožto potravinářské přídatné látky.
34. Taková situace ovšem dle městského soudu správním orgánům neznemožňuje, aby svůj závěr o použití minerálního oleje jakožto potravinářské přídatné látky prokázaly jinak. Městský soud má narozdíl od žalobkyně za to, že žalované se to podařilo.
35. Správní orgány svůj závěr o přítomnosti minerálního oleje v rozinkách postavily na výsledcích laboratorní zkoušky, kterou provedl Státní veterinární ústav Praha, jejímž výstupem je protokol o zkoušce č. CH 5477/22 ze dne 20. 9. 2022, z něž vyplývá, že ve

vzorku byla zjištěna přítomnost minerálního oleje v množství 397 mg/kg (+/- 25 %). Součástí správního spisu jakožto podkladu pro rozhodnutí ve věci je dále také protokol o zkoušce AR-22-HD-031492-03 ze dne 18. 10.2022 vyhotovený zkušební laboratoří EUROFINS CZ, který zachycuje výsledky testování vzorku odebraného žalovanou při kontrole pro druhé odborné stanovisko pro potřeby kontrolované osoby.

36. Podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o potravinách *kontrolním vzorkem* se rozumí *vzorek složený ze všech dílčích vzorků, obsahující vzorek či vzorky určené pro úřední kontrolu, popřípadě také vzorek určený pro vypracování druhého odborného stanoviska pro potřeby kontrolované osoby, pokud o něj kontrolovaná osoba požádá.*
37. Podle § 16 odst. 7 zákona o potravinách *pokud kontrolovaná osoba požádá o vzorek pro druhé odborné stanovisko a jsou splněny podmínky podle čl. 35 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625, orgán dozoru připraví kontrolní vzorek tak, že jej rozdělí na vzorek nebo vzorky pro úřední kontrolu a vzorek pro druhé odborné stanovisko. Zkoušení vzorku pro druhé odborné stanovisko lze provést pouze v laboratořích určených příslušným orgánem dozoru podle čl. 37 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. K výsledku zkoušky vzorku pro druhé odborné stanovisko orgán dozoru přiblíží pouze tehdy, pokud*
- a) byl předložen orgánu dozoru do 30 dnů ode dne sdělení výsledku zkoušky vzorku určeného pro úřední kontrolu kontrolované osobě,*
 - b) bylo při nakládání s ním a při jeho rozboru postupováno v souladu s právními předpisy, s využitím rovnocenných metod zkoušení vhodných pro zamýšlený účel a*
 - c) orgán dozoru posoudí výsledek zkoušky vzorku pro druhé odborné stanovisko jako vyhovující.*
38. Žalobkyně v podstatě rozporuje naplnění podmínky pod písm. b) citovaného ustanovení, když uvádí, že správní orgán prvního stupně ani žalovaná neověřily, jakým způsobem byl předmětný vzorek v laboratoři analyzován a zda laboratoř dodržela stanovené postupy.
39. Ve vztahu k uvedené námitce je nutno poukázat na to, jak také žalobkyně správně v žalobě uvádí, že v případě laboratoře EUROFINS CZ se jedná o laboratoř určenou příslušným orgánem dozoru (žalovanou) jakožto úřední laboratoř podle čl. 37 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625. Takovou laboratoř může být jen laboratoř splňující podmínky dle čl. 37 odst. 4 tohoto nařízení, kterými jsou mimo jiné odborná způsobilost, vybavení a infrastruktura potřebné k provádění analýz, testů nebo diagnostiky vzorků, nestrannost či akreditace vnitrostátním akreditačním orgánem v souladu s normou EN ISO/IEC 17025, resp. její českou verzí ČSN EN ISO/IEC 17025 (015253), týkající se všeobecných požadavků na kompetenci zkušebních a kalibračních laboratoří.
40. Proto provádí-li zkoušku vzorku laboratoř splňující výše uvedené podmínky, nelze dle městského soudu žalované vytýkat, že automaticky neověřuje správnost užitých metod při analýze vzorku a dodržení stanovených postupů. Taktéž z odborné literatury vyplývá, že splnění podmínky uvedené v § 16 odst. 7 písm. b) zákona o potravinách musí garantovat laboratoř, kterou kontrolovaná osoba rozbořem pověří (viz FORMAN, J. *Zákon o potravinách a tabákových výrobcích. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2023, dostupný v systému ASPI). Zkoušky vzorků provádí úředně určené laboratoře právě z toho důvodu, že se jedná o vysoce odbornou činnost, k jejímuž vykonání nemá žalovaná odbornost. Pokud by žalobkyně relevantním způsobem (konkrétními tvrzeními a indiciemi) zpochybnila postup, kterým byla zkouška prováděna, či metodu takové zkoušky, bylo by

na žalované, aby na takové námitky adekvátně reagovala například vyžádáním vyjádření od uvedené laboratoře k podmínkám zkoušky či zadáním znaleckého posudku. To se však v projednávané věci nestalo. Obecná námitka, že žalovaná neprověřila správnost postupu laboratoře při provádění zkoušky, nezakládá důvodnou pochybnost o relevanci výsledku zkoušky, se kterou by byla žalovaná povinna se vypořádat.

41. Městský soud tedy žalobní námitku neshledal důvodnou a má za to, že správní orgány z protokolu o zkoušce AR-22-HD-031492-03 jakožto podkladu pro rozhodnutí v průběhu řízení oprávněně vycházely a činily z něj závěry. Tento protokol je podrobnější než protokol č. CH 5477/22 co do rozlišení jednotlivých složek minerálního oleje nalezeného ve zkoušeném produktu. Vyplývá z něj, že zkoušený vzorek obsahoval 270 mg/kg nasycených uhlovodíků (MOSH/POSH, které dle vyhodnocení výsledků není možné separovat) a 2,7 mg/kg aromatických uhlovodíků (MOAH).
42. Z uvedených hodnot správní orgány učinily závěr, že s ohledem na nízký obsah aromatických uhlovodíků (MOAH) – 1 % ze zjištěného množství, byl minerálním olejem, který byl v rozinkách detekován, minerální olej potravinářské kvality, neboť surové nebo technické minerální oleje mají podle EFSA obsah MOAH typicky mezi 15 % a 35 % (vztaženo k minerálnímu oleji). Správní orgán I. stupně dále vysvětlil, že při výrobě potravinářského minerálního oleje je obsah MOAH snižován rafinací. Uzavřel, že přítomnost minerálního oleje o potravinářské kvalitě indikuje jako jediné racionální vysvětlení cílený přídatek ve formě přídatné látky, neboť pokud by šlo o kontaminaci, pak by se logicky muselo jednat o technický minerální olej.
43. Žalobkyně namítá, že k tomuto závěru žalovaná neodkázala na žádnou odbornou studii, která by uvedenou informaci stran složení potravinářského a technického minerálního oleje potvrdzovala, a nejedná se tak dle jejího přesvědčení o nezpochybnitelný závěr.
44. Této námitce musí městský soud částečně přisvědčit. Žalované lze vytknout, že součástí správního spisu neučinila odborné podklady (nikoliv nutně studie, jak se dožaduje žalobkyně, ale například úryvek z odborné publikace týkající se dané problematiky) o složení minerálních olejů různého druhu, z nichž by její závěry ohledně množství aromatických uhlovodíků v technickém a potravinářském minerálním oleji přesně vyplývaly (zejména ve vztahu k žalovanou tvrzené hodnotě 15 – 35 % procent MOAH v technickém minerálním oleji). Městský soud má ovšem za to, že se nejedná o vadu, která by měla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, neboť skutečnost, že potravinářský minerální olej obsahuje na rozdíl surového či technického minerálního oleje nízké množství aromatických uhlovodíků, na níž žalovaná ve velké míře postavila svůj závěr o použití minerálního oleje jako přídatné potravinářské látky, je dostatečně podložena jinými ve správním spise se nacházejícími listinami.
45. Uvedený závěr vyplývá z popisu výsledků protokolu o zkoušce AR-22-HD-031492-03, který vypracovala zkušební laboratoř, v němž je uvedeno, že *minerální oleje technické kvality mohou obsahovat aromatické uhlovodíky (MOAH). Minerální oleje s kvalitní potravinou neobsahují žádné nebo málo (max. 3 %) aromatických uhlovodíků.* V komentáři ke zdroji kontaminace je pak uvedeno, že *na základě vyhodnoceného chromatogramu může zdroj znečištění potenciálně pocházet z následujícího: Obsah MOSH v uvedeném vzorku a nepřítomnost/nízký obsah MOAH indikuje možnou kontaminaci bílými oleji potravinářské kvality.* Totožná informace je uvedena i u vyhodnocení výsledků protokolu o zkoušce AR-22HD-030579-01, který předložila žalobkyně, pouze v anglickém jazyce, z níž vyplývá

srozumitelnější formulace ohledně obsahu aromatických uhlovodíků v minerálním oleji potravinářské kvality: *Food grade quality mineral oils contain no or little amount s (max. 3 %) of aromatic hydrocarbons.*

46. Uvedené konvenuje i s popisem jednotlivých složek (frakcí) minerálních olejů, na který poukazovala žalovaná v napadeném rozhodnutí a který vyplývá z žalovanou odkazovaných informací EFSA. Aromatické uhlovodíky (MOAH) jsou považovány za karcinogeny, přičemž u nasycených uhlovodíků (MOSH) dosud neexistují dostatečné informace, na jejichž základě by bylo možné stanovit, při jaké hranici obsahu MOSH v potravině je, zejména dlouhodobá, konzumace bezpečná. Pro minerální olej potravinářské kvality je proto zásadní právě nízký obsah aromatických uhlovodíků, neboť u těch je odborně přijímána jejich škodlivost pro lidské zdraví a množství doporučené EFSA pro potraviny obsahující méně než 4 % tuku je 0,5 mg/kg (viz rozhodnutí správních orgánů i vyhodnocení výsledků žalobkyní předložených protokolů o zkoušce).
47. Městský soud má tak na základě výše uvedených informací za to, že rozdíl mezi minerálními oleji technické a potravinářské kvality je podklady založenými ve správním spise dostatečně osvědčen, ačkoliv správní orgány k této otázce vlastní podklady neobstaraly.
48. Městský soud proto žalobní námitku neshledal důvodnou. Ztotožňuje se zároveň i s hodnocením správních orgánů na základě zjištěných výsledků zkoušek, že se muselo jednat o použití minerálního oleje o potravinářské kvalitě jakožto přídatné látky. I podle městského soudu se jedná o jediné racionální vysvětlení, když v případě kontaminace produktu v průběhu výrobního procesu od jeho pěstování a ošetřování, přes sběr, sušení, skladování, přepravu a balení, na kterou poukazuje žalobkyně, by se jednalo o kontaminaci technickým minerálním olejem.
49. Kontaminace potravinářským minerálním olejem by přicházela v úvahu použitím kontaminovaného slunečnicového oleje, který byl při výrobě produktu využit za účelem zabránění slepování rozinek, jak uvádí sama žalobkyně. Tuto možnost však správní orgány vyloučily s ohledem na množství minerálního oleje, který se v rozinkách nacházel. Správní orgán I. stupně uvedl, že v minulosti byly u slunečnicového oleje zaznamenány hodnoty kontaminace minerálním olejem na koncentračních hladinách desítek až stovek mg/kg oleje, tj. např. v intervalu 50 až 1000 mg/kg, tj. 0,005 % až 0,1 %. Ve srovnání s hodnotami 6,4 % až 12,4 % se tedy jednalo o koncentrace 64krát (6,4/0,1) až 2480krát (12,4/0,005) nižší než koncentrace zjištěné v předmětném vzorku. Žalovaná si v odvolacím řízení opatřila nový podklad pro rozhodnutí, odborný článek „Mineral Paraffins in Vegetable Oils and Refinery By-Products for Animal Feeds“, ke kterému se žalobkyně mohla vyjádřit. Není tedy pravdou, že by ve spise absentoval jakýkoliv odborný podklad týkající se obsahu minerálních olejů v oleji slunečnicovém, neboť uvedený článek shrnuje výsledky analyzovaných vzorků rostlinných olejů, mezi nimi i oleje slunečnicového. Žalobkyně v žalobě namítá, že tento článek podporuje spíše její argumentaci, když uvádí možné kontaminace rostlinných olejů minerálními oleji v rozmezí (500-3500 mg/kg). I s tímto závěrem se však žalovaná přesvědčivě vypořádala, ačkoliv v článku bylo uvedeno, že se jednalo o výjimečné vzorky. Žalovaná uvedla, že i kdyby kontaminace dosahovala zcela výjimečné hodnoty 3000 mg/kg, tj. 0,3 %, jak plyne z uvedeného článku, byla by pořád mnohonásobně nižší (nejméně 21krát) než koncentrace zjištěná v předmětném vzorku (6,4 – 12,4 %). S uvedeným odůvodněním se ztotožňuje i městský soud a neshledává uvedenou námitku důvodnou.

50. Namítá-li žalobkyně, že správní orgány neprokázaly, resp. neodkázaly na žádné odborné výstupy, z nichž by bylo možno dovodit, že technologickou funkcí minerálního oleje je zabránit slepování jednotlivých plodů rozinek, což správní orgány dovozovaly jako technologický účel jeho záměrného přidání do produktu, má městský soud za to, že pro naplnění definice potravinářské přídatné látky dle nařízení č. 1333/2008 postačí, pokud správní orgán obecně poukáže na technologický účel aditiva v potravinářství a jeho použití přitom v dané potravine není vyloučeno s ohledem na základní logiku jednání výrobce. Dle městského soudu nelze po žalované požadovat, aby v každém jednotlivém případě prokazovala, jaký konkrétní účel výrobce přidáním aditiva do potraviny sledoval, neboť takovou znalostí nemůže správní orgán nikdy disponovat, pokud ji sám výrobce nesdělí, a v každém případě by se tak jednalo pouze o jeho domněnky. V projednávané věci správní orgány uvedly, že minerální oleje mohou sloužit ke zvýšení lesku, jako potahový materiál, odpěňovače, brání tomu, aby jednotlivé kusy potraviny k sobě přilnuly, jsou schopny vázat vodu. Uvedené koresponduje také s informacemi obsaženými k minerálním olejům v Codex Alimentarius, na který správní orgány odkazovaly. Správní orgány přitom poukázaly také na skutečnost, že podle uvedených mezinárodních pravidel je obecně minerální olej jako přídatná potravinářská látka u rozinek povolen až do 5000 mg/kg, lze tedy předpokládat, že určitou technologickou funkci ve výrobku plnit může. Nadto lze dodat, že Státní zemědělská a potravinářská inspekce je specializovaný správní orgán, jehož účelem je zejména kontrola zemědělských výrobků, potravin a tabákových výrobků (§ 3 zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů). Lze tedy předpokládat, že určité odborné informace týkající se uvedené oblasti jsou správnímu orgánu známy z jeho úřední činnosti. Městský soud má uvedenou námitku za nedůvodnou.
51. Městský soud uzavírá, že skutkový stav byl bez důvodných pochybností prokázán a neuplatní se tak žalobkyní odkazovaná zásada *in dubio pro reo*. Správní orgány argumentaci žalobkyně přesvědčivě vyvrátily a spáchání přestupku prokázaly.

VI. Závěr a náklady řízení

52. Na základě shora uvedených skutečností soud žalobu shledal nedůvodnou, a v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. ji proto zamítl.
53. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. Žalobkyně v řízení neměla úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, které by jakožto úspěšnému účastníku řízení náležela náhrada nákladů řízení, soud tuto náhradu nepřiznal, neboť jí nad rámec běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 28. 8. 2024

Mgr. Martin Lachmann
předseda senátu